

Protokoll fört vid sammanträde med KSO styrelse

Datum: onsdag den 10 november 2022

Tid: 13.30 - 16.20

Närvarande

Kävlinge kommun: Pia Almström (M), Sofia Lindblom (M), Catrin Tufvesson (S) och Roland Palmqvist (S).

Nyköpings kommun: Carl-Åke Andersson (S) och Adèle Bergentoft (M).

Oskarshamns kommun: Andreas Erlandsson (S) och Karl-Erik Gustavsson (L).

Varbergs kommun: Ann-Charlotte Stenkil (M), Jeanette Qvist (S) Lena Språng (C), del av, och Kent Norberg (S), del av.

Östhammars kommun: Margareta Widén-Berggren (S) och Lennart Owenius (M).

Tjänstemän: Lokala säkerhetsnämndernas sekreterare: Gunbritt Lindfors, Nyköpings kommun, Marcus Andersson, Varbergs kommun och Lars Blomberg, Oskarshamns kommun.

KSO- samordnare: Ted Lindquist.

Övriga närvarande (virtuellt):

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM): Per Seltborg, forskningschef och Christian Linde, utredare, Forskningsenheten.

1. Inledning

Ordföranden hälsar välkommen till dagens fysiska styrelsesammanträde.

Ett särskilt tack riktas inledningsvis till Varbergs kommun när det gäller programmet för det intressanta lunch-lunch mötet i Varberg.

2. Föregående mötesprotokoll.

Föreligger protokoll från senaste styrelsemötet den 30 september 2022, som går igenom.

Beslut

Protokollet läggs till handlingarna.

3. Information från kommunerna

Varbergs kommun/Lokala säkerhetsnämnden vid Ringhalsverket

Kommunstyrelsens ordförande Ann-Charlotte Stenkil hälsar KSO- styrelsen varmt välkommen till Varberg.

Av informationen framgår att lokala säkerhetsnämnden har ett möte den 25/11. I samband med ett obligatoriskt test under Ringhals 4 revisionsavställning skadades elektriska värmare i anläggningens tryckhållare och reparationerna beräknas ta tre månader. Händelsen har inte haft någon påverkan på reaktorsäkerheten. Nämnden har inte fått några ny information om detta, men komplicerade åtgärd krävs. För Ringhals 3 innebar årets revisionsavställning planerat underhåll och bränslebyte. Närmare 4 600 arbeten har utförts under årets avställning. R3 ligger på 99 % produktionsnivå. För R1 och R2 pågår avvecklingen. Vattenfall arbetar med en förstudie gällande Små SMR- reaktor vid Ringhalsverket.

Valet innebär att en ny politisk allians kommer att styra kommunen. Varbergsalliansen består av Moderaterna, Sverigedemokraterna, Liberalerna och Kristdemokraterna. Dessutom har ett samverkansavtal tecknats med Varbergspartiet. Den 12/12 genomförs valen i kommunfullmäktige inför kommande mandatperiod. Ann-Charlotte Stenkil föreslås fortsatt som ordförande i kommunstyrelsen och som kommunalråd.

Nyköpings kommun/Lokala säkerhetsnämnden Studsvik

Lokala säkerhetsnämnden sammanträder i december. Studsvik har fortsatt ett stort rekryteringsbehov.

Kommunen får en ny politisk majoritet bestående av Socialdemokraterna och Moderaterna. Det framhålls att detta innebär en tydlig och stabil majoritet. Kommunstyrelsens ordförande blir Urban Bäckström (S).

Oskarshamns kommun/Lokala säkerhetsnämnden vid Oskarshamnsverket

Lokala säkerhetsnämnden senaste möte var den 21/9. När det gäller produktionen går O3 stabilt vid full effekt. Ett ventilprov utfördes lördag den 22 oktober som påverkade dels en primär bränsleskada tillfälligt, dels ett ökat vattenläckage under huvudgeneratorm som inte var förväntat. Avvecklingen av O1 och O2 fortgår.

Den tyska regeringen, Fortum och Uniper har fattat ett inriktningsbeslut att den tyska regeringen ska förvärva Fortums aktier och kommer att äga 99 procent av aktierna i Uniper. OKG ägs fortsatt av Uniper (54,5%) och Fortum (45,5%). Det geopolitiska läget har haft en extraordinär inverkan på energimarknaden och Uniper- koncernen. Även de svenska verksamheterna har påverkats, vilket medfört försämrade finanser för Uniper

Valresultatet innebär fortsatt majoritetsstyre för Socialdemokraterna och Moderaterna. Båda partierna gick vinnande ur förra mandatperioden. För kommunen är det tuffa ekonomiska tider. Besparingar på 40 miljoner ska genomföras. Löneökningarna ligger på 4-5 % mot normalt cirka 2,5 %. I övrigt är det låg arbetslöshet med kommunens industriprofil.

När det gäller förslaget om nya lokala säkerhetsnämnderna och nomineringarna framhålls att två nya kommuner ingår i yttre beredningszonen, Västervik och Borgholm. I sina yttranden har dessa kommuner framhållit att ersättningsplatser hade varit en fördel. Efter kontakt med miljödepartementet kommer nomineringar att göras enligt nuvarande regler.

Kävlinge kommun/Lokala säkerhetsnämnden vid Barsebäcksverket

Framkommer att en intressant och bra work-shop har genomförts med UNIPER om projektet ”Barsebäck Clean Energy Park”. Energiparken omfattar inte vindkraft eftersom det energislaget inte finns med i kommunens Översiktsplan. Reflektioner görs med anledning av tyska statens övertagande av UNIPER. Hur påverkas Uniper när kärnkraften i Tyskland ska lägga ned? Kävlings kommun för sin del vill att kärnkraften ingår i konceptet för energiparken framöver.

Valet har medfört att den politiska majoriteten består av Moderaterna, Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna. Löddepartiet ingår inte i majoriteten. Pia Almström är nominerad till KSO tillsammans med hennes efterträdare som kommunstyrelsens ordförande och kommunalråd. Val förrättas i kommunfullmäktige den 13/12.

Östhammars kommun/Lokala säkerhetsnämnden vid Forsmarksverket

Sedan den 22 september har säkerhetsnämnden inte haft något sammanträde.

Östhammars kommun kommer att få en ny polisk majoritet efter valet. Majoriteteten består av Moderaterna, Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Borgerligt Alternativ. Lennart Owenius är ny ordförande i kommunfullmäktige. Ny ordförande i kommunstyrelsen och nytt kommunalråd är den 23-åriga Fabian Sjöberg (M). Konstateras att Sverigedemokraterna har många nya förtroendevalda.

4. Uppföljning av slutförvarsfrågan/beslutsprocessen

Enligt ordföranden ligger nu fokus i Östhammar på utbyggnad av SFR. Huvudförhandling sker i mark- och miljödomstolen i december. Huvudförhandling om slutförvaret äger rum först i juni 2024. SKB AB kommer att köpa hamnen för att på fartyg kunna transportera bergmassor och bentonitlera till platsen. Därigenom får företaget också rådighet.

Enligt Andreas Erlandsson händer det inte så mycket i Oskarshamn för närvarande utan fokus ligger på utökningen av CLAB från 8 000-11 000 ton. Inkapslingsanläggningen förhandlas i domstolen andra kvartalet 2024. Kommunen kommer att avveckla den politiska granskningsgruppen för kärnavfallsprojektet, men tjänstemannaorganisationen fortsätter som tidigare. De båda kommunerna förutsätter att deras organisationer inte ska finansieras med kommunala medel. Framkommer att dessa kommuner inte får medel ur Kärnavfallsfonden för sin granskning som tidigare.

Beslut

I likhet med tidigare fortsätter KSO att följa kärnavfallsfrågan och kommer vid behov att agera till stöd för de berörda kommunerna.

5. Regeringsremiss m a a SSM:s översyn av de lokala säkerhetsnämnderna

Med anledning av regeringsuppdraget till Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) att se över syftet och uppdraget för de lokala säkerhetsnämnderna samt föreslå de författningsändringar som behövs har miljödepartementet remitterat myndighetens förslag till berörda kommuner och de lokala säkerhetsnämnderna, men inte till KSO. Remissvaren skulle vara departementet tillhanda den 31/10.

De berörda kommunerna och säkerhetsnämnderna har yttrat sig över remissen.

KSO-styrelse har den 30 september beslutat att uppdra åt presidiet att avge en skrivelse till regeringen med gemensamma synpunkter från de fem kärntekniska kommunerna. Skrivelsen skickades till regeringskansliet, departementet och Strålsäkerhetsmyndigheten den 25 oktober. Vid dagens sammanträde redovisar samordnaren de framförda synpunkterna i skrivelsen enligt nedan.

- Kärnkraftkommunerna välkomnar översynen eftersom flera omvärldsförändringar har skett sedan de lokala säkerhetsnämnderna inrättades i början av 1980-talet.
- Vid en internationell jämförelse och behovet av lokal förankring och förtroendeskapande information och så är det svenska exemplet med information via de lokala säkerhetsnämnderna av stor vikt. Det är angeläget att värna om dessa säkerhetsnämnder, som har fungerat i många år. Det är därför särskilt positivt att de lokala säkerhetsnämnderna föreslås bibehållas och att den lokala förankringen betonas för att nämnderna ska utföra uppdraget på ett bra sätt. Liksom att ändra benämningen till insynsnämnder vilket speglar nämndernas uppdrag på ett bättre sätt än tidigare.
- Kärnkraftskommunerna vill också understryka att nuvarande ordning med ett väl fungerande samspel mellan myndigheter, kommuner och industri utgör en trygghetsfaktor i sammanhanget. Nämndernas sammansättning är därför viktig och får inte negativt påverka möjligheterna till fortsatt förtroendefull dialog mellan företagsledningarna/anläggningsägarna och kommunledningarna.
- KSO anser att SSM:s förslag när det gäller grunden för att inrätta nämnderna (beredskapszonerna) kan anses rimlig. Samtidigt reflekterar KSO över vad lagstiftaren på 1980-talet hade i åtanke när myndigheten/säkerhetsnämnden inrättades och att lagstiftningen bland annat syftade till att garantera att de kärntekniska anläggningsägarna förpliktigades, och därigenom skulle förstå, vikten av att informera/kommunicera med allmänhetens företrädare så fort något kärntekniskt eller strålsäkerhetsmässigt inträffar vid anläggningen.
- KSO ifrågasätter om en alternativ så kallad kommunal informationsgrupp, som SSM förordar istället för de nedlagda säkerhetsnämnderna, har samma möjlighet att verka på ett ur lagstiftarens från början avsett vis. Dessutom utan egna statliga resurser som för övriga säkerhetsnämnder.

- KSO pekar även på den nya regeringens planer för utbyggnad av kärnkraft och behov som då uppstår av att testa nästa generations kärnteknologi såsom exempelvis Små Modulära Reaktorer (SMR). Dessa anläggningar måste utvecklas på en fysisk plats någonstans i landet. Inte minst viktigt är att det ska vara en plats som accepterar och tillåter kärnteknisk verksamhet och där det enligt plan- och bygglag finns en ur plansynpunkt godkänd plats.
- Förslagen minskning av antalet ledamöter i nämnderna från nuvarande maximalt 13 till högst 9 ledamöter ligger inte i linje med förslaget att bredda nämndernas upptagningsområde och rekryteringsunderlag med bland annat representanter från grannkommuner inom de nya utökade beredskapszonerna. När det gäller antalet ledamöter bör också beaktas att de geografiska förhållandena skiljer sig mellan de olika nämnderna. Antalet ledamöter i nämnderna bör kunna vara olika till antalet utifrån dessa förhållanden. Förslagsvis bör då antalet ledamöter anges till lägst 9 och högst 11. Vid högst elva ledamöter bör fördelningen vara nio från den kommun där anläggningen är belägen och högst två från andra kommuner i den yttre beredskapszonen.
- KSO välkomnar förslagen som understryker vikten av SSM:s och länsstyrelsen deltar i nämndernas möten och att deltagandet ska prioriteras. Detsamma gäller förslaget om att representanter från till exempel räddningstjänster och regioner ska kunna bjudas in. När det gäller förslaget om inbjudan av ideella organisationer betonar KSO vikten av att detta i så fall sker utanför det formella sammanträdet.
- KSO ställer sig bakom förslaget att oförbrukade medel ska återbetalas, men vill istället föreslå att återbetalning görs efter avslutad mandatperiod. SSM:s förslag innebär att det inte längre blir möjligt att föra över medel mellan åren. För framtiden är det viktigt att betona att det måste finnas en förutsägbarhet kring vilka medel nämnderna har till sitt förfogande, för att möjliggöra en relevant planering av verksamheten. Det är också av största vikt att kostnaderna för nämndens verksamhet inte belastar den kommunernas skattebetalare. Att balansera verksamhetens kostnader och anslag under mandatperioden medför en möjlighet att bättre kunna planera verksamheten över åren samt mindre av administrativt merarbete.
- SSM:s förslag bör ses över när det gäller det årliga anslaget till säkerhetsnämnderna, både belopp och villkor. Med tanke på stigande priser och inflation anser KSO att det finns anledning att se över det föreslagna beloppet på 400 000 kronor till exempel genom ett tillägg om indexjustering.
- Även om ersättningsfrågor inte hanteras i SSM:s rapport påtalar KSO behovet av en översyn av ersättningarna i säkerhets/insynsnämnderna i samband med översynen. Konstateras att de nuvarande ersättningsreglerna inte har varit föremål för översyn/justering på väldigt många år. Samtidigt har det allmänna kostnadsläget ökat med stigande priser och inflation, vilket också bör återspeglas i de arvoden som utgår till funktionärerna i dessa nämnder.

Beslut

Föreliggande skrivelse 2022-10-25 till regeringen med gemensamma synpunkter från de fem kärntekniska kommunerna läggs med godkännande till handlingarna.

6. Omvärldsbevakning GMF- information

a) Rapport från GMF:s årsmöte och seminarium om kärnenergiberedskap den 4/10 samt information om kärnavfallsanläggningen COVRA i Borsele, Nederländerna, den 5/10.

Pia Almström, Catrin Tufvesson och Mats Rosén, Kävlinge deltog på plats i årsmötet, seminariet och studiebesöket. Karl-Erik Gustavsson och samordnaren deltog digitalt.

Vid mötet föreligger årsmötesprotokollet från den 4/10. Av protokollet framgår bland annat att GMF presidium/Steering Committee är omvald i ytterligare två år. Pia Almström är fortsatt president/ordförande. Alla medlemmar har betalat årsavgiften. Budget 2023 uppgår till totalt 62 000 €. Tid och plats för nästa årsmöte är ännu inte bestämt.

Vid årsmötet framkom också att ny medlem är Lovisa i Finland och att ungrarna ska kontakta berörda polska kommuner om eventuellt medlemskap med anledning av kärnkraftsutbyggnaden i landet. Kontakterna med Frankrike och nätverket ARCICEN fortsätter.

Samordnaren framhåller att GMF gärna vill förlägga ett seminarium i Sverige 2023 (fysiskt eller virtuellt). Temat är i första hand ny kärnkraft och SMR. Möjligheterna ska undersökas av samordnaren.

Pia Almström framhåller det intressanta studiebesök vid skyddsvallarna vid havet och räddningstjänstens redovisning gällande beredskapen mot översvämningar.

Besök vid COVRA- mellanlager var också intressant. Nederländerna ska bygga nytt kärnkraftverk och Borsele hoppas att lokaliseringen sker i kommunen.

b) Rapport från GMF Steering Committee

Saknas information eftersom Pia Almström inte hade möjlighet att delta vid mötet.

c) Rapport från IAEA- seminarium för kärntekniska kommuner 31/10 - 4/11 i Wien

Syftet med det tekniska mötet var att ge möjlighet till dialog mellan och med företrädare för kommuner med kärntekniska anläggningar, och att öka medvetenheten om och dela erfarenheter avseende ämnen av intresse för intressenter på lokal nivå. Eftersom det är berörda regeringar som bjudits in så är det krav på att de kommunala deltagarna ackrediteras via SSM.

Pia Almström rapporterar och visar bilder från seminariet. Pia visar bilder. Som president i GMF höll Pia ett föredrag om Sverige och energisituationen. Vidare framhölls det positiva i att IAEA är intresserade av att samarbeta med GMF.

Vidare menar de svenska deltagarna att det var mycket intressant att höra om andra länder och ny kärnkraft i dessa länder. I flera länder handlar det om satsningar på SMR- reaktorer.

IAEA driver också projekt i länder som vill bygga ny kärnkraft, bland annat i Afrika (Ghana, Uganda, Nigeria, Egypten och Kenya).

d) Reserapport från GMF- studieresa till Krsko, Slovenien

Eftersom Mats Rosén inte deltar i styrelsemötet lämnar Pia Almström en kort reserapport.

Studieresan genomfördes den 16/5-17/5. Slovenien planerar att bygga ett kärnkraftverk till i Krsko. Intresset avser ett komplett paket med en mer eller mindre "Nyckelfärdig lösning på plats". Befintligt kärnkraftverk ägs gemensamt med Kroatien.

e) Rapport från dig. möte 21/10 med det kanadensiska nätverket för kärntekniska kommuner (The Canadian Association of Nuclear Host Communities, CANHC)

Samordnaren lämnar en kort rapport från det virtuella mötet den 21 oktober. Vid mötet deltog CANHC ordförande Adrian Foster och vice ordförande Bob Sanderson. Den förstnämnde är borgmästare i Clarington och den andre är borgmästare i Port Hope. Det var uppenbart att det kanadensiska nätverket för värdkommuner är under uppbyggnad och formalisering. Därför uttryckte man stor tacksamhet för att kunna utveckla kontakterna md GMF- kommunerna framöver. Kanadensarna menade att man de hade en del att lära. Frågan ställdes också om CANHC eventuellt kunde bli en associerad medlem i GMF. Det visade sig möjligt enligt stadgarna. De kanadensiska representanterna uttryckte stora förhoppningar om att ett utvecklat internationellt samarbete skulle vara mycket värdefullt för CANHC medlemmar när man nu håller på att konstituera organisationen.

Vid dagens möte föreligger även ett pressmeddelande om samarbete mellan det europeiska nätverket GMF och motsvarande nätverksorganisationer i USA och Kanada. USA: Energy Communities Alliance (ECA). Kanada: Canadian Association of Nuclear Host Communities (CANHC). Representanter för dessa nätverk hade möjlighet att träffas i samband med IAEA-seminariet som redovisas i punkt 6 c) ovan.

Nätverken konstaterar att industrin är helt beroende av stödet och välvilligheten från värdkommunerna för att bedriva sin kärntekniska verksamhet och att kommunerna i sin tur har en berättigad förhoppning om stöd och support från industrin i olika avseenden. GMF:s president Pia Almström fastslog vid mötet att ett öppet och transparent förhållningssätt från industrin gentemot värdkommunerna är centralt för att få dessa engagerade i en långsiktig dialog.

De tre nätverksorganisationerna kommer nu att öka sin samverkan och utbytet för att ytterligare kunna utveckla stödet till kommunerna från både myndigheter, industri och andra intressenter i värdekedjan inom området.

Beslut

GMF- rapporten anses mottagen.

7. Reserapport från Kävlinges studieresa till Sellafield september -22

Pia Almström och Catrin Tufvesson informerar. Detta var en studieresa för lokala säkerhetsnämnden och 11 personer deltog. Problem med inställda och ombokade flyg gjorde att programmet dag ett delvis fick ställas in.

Det finns en intressegrupp med olika föreningar och organisationer. Förmodligen är gruppen finansierad av industrin och kommunen. Kärnavfallet på platsen kommer att behöva tas om hand fram till 2070. På Sellafield anläggningen arbetar 8 000 personer. På grund av platsbrist har man både fått bygga på och bygga ut på den mark som finns. En stor del av det radioaktiva material som finns har inte dokumenterats sedan Andra världskriget.

Beslut

Reserapporten anses mottagen.

8. Rapport från utvärderingsintervjuer m a a Kärnavfallsrådets föreslagna nedläggning. Intervjuerna har på Rådets uppdrag genomförts av konsultföretaget Oxford Research

Oxford Research har av Kärnavfallsrådet fått i uppdrag att utreda Rådets verksamhet och dess betydelse för processen gällande ett slutförvar för använt kärnbränsle i Sverige. Utredningen ska utgöra ett underlag för självreflektion bland rådets medlemmar men också vidare informera berörda aktörer om rådets nytta och bidrag. Oklart om utvärderingen kommer att bli offentlig.

Som en del av utvärderingen intervjuas både nuvarande och tidigare rådsmedlemmar men också tjänstemän vid myndigheter och departement, politiker samt andra personer som har kunskap om rådets arbete. Bland annat KSO:s ordförande och samordnaren har blivit intervjuade. Framförda synpunkter och insikter är en del utvärderingen av verksamheten och för att dokumentera lärdomar inför eventuella framtida beslut om att etablera liknande funktioner.

Vid dagens möte framkommer att de båda intervjuade har framfört gemensamma synpunkter ur KSO- perspektiv. Något av det som framförts är följande:

- Kärnavfallsrådets tidigare roll kan inte automatiskt installeras i Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM), som är en myndighet med teknikfokus enligt regleringsbrevet från regeringen.
- Socioekonomiska och samhällsfrågor kräver bredare kompetens och resurser, vilket SSM saknar idag. Om dessa områden ska hanteras av myndigheten så måste resurser och kompetens tillföras efter regeringsbeslut.
- ”Efterföljaren” till Kärnavfallsrådet måste breddas i sin roll inför den framtida stegvisa processen.
- En fråga som de intervjuade lyfte var om Kärnkraftskommunerna i någon form skulle kunde bli representerade i efterföljaren till Kärnavfallsrådet!?

Beslut

Rapporten anses mottagen.

9. Program för gemensam KSO- utbildning i Varberg 2023

Utbildningen har i många år genomförts i början på varje mandatperiod. Platsen har varit Varberg/Ringhalsverket. Regeringsbeslut med anledning av SSM:s översyn och förslag om insynsnämnder samt förordnanden i säkerhetsnämnderna kommer att påverka när utbildningen är möjlig att ordna i tiden.

Den 30/9 beslutade styrelsen att gemensam KSO- utbildning ska genomföras den 29-31 mars 2023. Samordnaren har fått i uppdrag att planera programmet i samråd med Varbergs kommun.

Vid dagens sammanträde föreligger ett förslag till program för utbildningen. Förslaget diskuteras i styrelsen. Vid diskussionen framkommer följande:

- Programmet innehåller mycket teknik och bör därför omarbetas för att få ett bredare innehåll. Tid bör också finnas för att kunna diskutera frågor om vad uppdraget i lokala säkerhetsnämnden egentligen innebär och det bör även finnas tid för diskussion och möjlighet att kunna knyta kontakter mellan de förtroendevalda.
- Frågan ställs när det gäller lämpligt antal dagar för den gemensamma utbildningen. Tidigare har utbildningen tagit tre dagar i anspråk med restid dag ett och tre.
- Föreslagen punkt med SSM om översynen av de lokala säkerhetsnämnderna stryks ur programmet. Myndigheten bör istället istället redovisa hur de arbetar med regeringsuppdraget om ny kärnkraft och ny teknologi. Fokus på framtiden och ett fossilfritt samhälle i energiomställningen och behovet av ökad överföringskapacitet i elnätet.
- Länsstyrelsen bör i samband med sin föredragning i programmet även reflektera över sin medverkan vid säkerhetsnämndernas sammanträden i enlighet med förslaget om nya insynsnämnder.

- Med anledning att konstituerande styrelsemöte för KSO genomförs redan den 25 januari så bör det inplanerade styrelsemötet dag två under utbildningen kunna ersättas av en punkt som ger tillfälle för en dialog mellan gamla och nya förtroendevalda i säkerhetsnämnderna.

Vid mötet föreslås at samordnaren och Varbergs kommun får i uppdrag att revidera programmet i ovanstående delar på lämpligaste sätt. Som tidigare ska samordnaren kontakta berörda departement och myndigheter när det gäller deras medverkan i programmet.

Beslut

Samordnaren och Varbergs kommun får i uppdrag att på lämpligaste sätt revidera programmet för den gemensamma KSO- utbildningen utifrån styrelsen diskussion enligt ovan.

Det reviderade programmet ska föreläggas styrelsen i samband med styrelsemötet den 25 januari.

10. Ekonomirapport per 31/10

Vid dagens sammanträde föreligger ekonomisk rapport per den 31/10. De totala kostnaderna uppgår till 288 398 kr.

Beslut

Ekonomirapporten anses mottagen.

11. Övriga frågor

- a) Fråga om ev. extern medverkan vid kommande möte: Professorerna Siegfried Evens och Per Högselius, KTH, när det gäller vikten för svensk energiförsörjning gällande underhåll av existerande kärnkraftverk. Fortsatt drift med hög säkerhet och stor tillförlitlighet och inte enbart på innovation (SMR etc.) utan framför allt underhåll av äldre anläggningar.

BESLUT: Samordnaren får i uppdrag att kontakta professorerna Evens och Högselius med en begäran om deras medverkan vid ett kommande styrelsemöte.

b) Klarläggande regeringsuppdraget till SSM rörande framtida regelverk för kärnkraften m m

Vid mötet anmäls att presidiet har uppdragit åt samordnaren att kontakta SSM när det gäller regeringsuppdraget till myndigheten rörande nytt regel-verk för kärnkraft med anledning av satsningen på ny teknik och SMR- reaktorer m.m. Vidare har information om den nya regeringens energipolitik och vissa tidningsartiklar i ämnet skickats ut till styrelsen i samband med mötet.

c) Konstituerande styrelsemöte 2023

BESLUT: Ett konstituerande styrelsemöte ska genomföras i Stockholm onsdagen den 25 januari 2023 på eftermiddagen. Mötet är fysiskt, men det ska även finnas möjlighet till virtuellt deltagande för de som inte har möjlighet att närvara på plats. Vid mötet genomförs formella val och avtackning av gamla ledamöter och ersättare. Eventuell kan det också bli aktuellt med ett externt föredrag i aktuellt ämne.

d) Studiebesök Varbergstunneln

I samband med KSO- mötet genomför styrelsen den 11/11 ett studiebesök vid arbetsplatsen för nya Varbergstunneln för tågtrafik. Trafiköppning sker om två år. 300 meter ny tunnel byggs, varav en tågtunnel och en servicetunnel. Det nya spåret kopplas sedan på Västkustbanan. Syftet är att uppnå hållbara transporter och sträckan Göteborg-Lund är viktig. Idag är Varberg en flaskhals och därför byggs dubbelspår och tunnel. Tunneln innebär också att stadens centrala delar kan växa ut mot havet.

e) Föredrag Unipers VD Johan Svenningsson

VD:n för Uniper Sweden Johan Svenningsson håller den 11/11 ett föredrag för styrelsen med rubriken "Elektrifiering och kärnkraft nyckeln till att lösa klimatutmaningen".

12. Externt föredrag om SSM:s förslag till nationell strategisk inriktning för Sveriges kompetensförsörjning inom strålsäkerhetsområdet

Vid dagens sammanträde medverkar Per Seltborg och Christian Linde från Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) virtuellt. De redovisar myndighetens förslag till nationell strategisk inriktning för Sveriges kompetensförsörjning inom strålsäkerhetsområdet, som SSM har överlämnat till regeringen samt lämnar en uppdatering om aktiviteter inom området.

Föredragande: forskningschef Per Seltborg och Christian Linde, utredare, Enheten forskning.

Rapporten överlämnades av SSM till Miljödepartementet i början av mars.

För den intresserade återfinns regeringsrapporten på följande webblänk:

<https://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/globalassets/forskningsfinansiering/rapport-2022-forslag-till-nationell-strategisk-inriktning-for--sveriges-kompetensforsorjning-inom--stralsakerhetsområdet.pdf>

Förslaget har tagits fram i dialog med SSM:s samverkansplattform med aktörer inom strålsäkerhetsområdet. Samverkansplattformen har även medverkat i remissen av en tidigare version av förslaget under hösten. Kärnkraftkommunerna har medverkat i processen genom samordnaren.

Förslaget grundar sig på slutsatser från myndighetens tidigare regeringsuppdrag inom nationell kompetensförsörjning och innehåller en vision, ”Tryggad nationell kompetensförsörjning inom strålsäkerhetsområdet möjliggör samhällsnyttig användning av strålning och bidrar till att skydda människor och miljö från oönskade effekter nu och i framtiden”.

Per Seltborg framhåller att myndigheten ser det här som ett viktigt första steg för att skapa nationell samordning mellan olika parter. SSM hoppas att detta ska kunna skapa de strategiska förutsättningarna för fortsatt arbete med att ta fram mer konkreta handlingsplaner för att kunna åstadkomma verklig effekt. Den stora skillnaden jämfört med tidigare initiativ är att vi med detta föreslår att det strategiska initiativet ska utgå från regeringen och därigenom engagera de olika aktörer i landet som behöver samverka inom en mängd olika områden.

Förslaget innehåller 21 prioriterade insatser inom följande fem strategiska fokusområden:

- Nationell samordning - Flera aktörer behöver involveras för att stärka utvecklingen av kompetensförsörjningssystemet inom strålsäkerhetsområdet.
- Forskningspolitik för livskraftiga forskningsmiljöer - Flera statliga forskningsfinansiärer behöver bidra till att nationell kompetens för dagens och framtidens behov utvecklas inom strålsäkerhetsområdet. I dag har endast Strålsäkerhetsmyndigheten detta uppdrag.
- Internationell forskningssamverkan - Svenskt deltagande i internationella forskningsprogram möjliggör samfinansiering av resurskrävande forskning. Samverkan med andra länders experter möjliggör även värdefull kunskapsöverföring inom avancerade kompetensområden.
- Utbildningar för samhällets kompetensbehov - Det behövs en kärna av akademiska utbildningar inom strålsäkerhet på lärosätena, så att dessa kan hålla hög nivå och förse samhället med vetenskaplig expertis och kompetens. Ytterligare en förutsättning för att denna del av kompetensförsörjningssystemet ska fungera, är att arbetsgivarna avsätter tillräckligt med tid för medarbetarnas kompetensuppbyggnad och vidareutbildning.
- Strålsäkerhetsområdet attraktionskraft - En breddad syn på kompetensområdet med ökade möjligheter till vidareutbildning, skulle ge utbildad personal en utökad arbetsmarknad och därmed sannolikt göra området mer attraktivt. Strålsäkerhetsområdet attraktionskraft kan även stärkas genom framhävet av nyttor med strålning, samt genom större fokus på områdets inverkan på de globala målen för Agenda 2030.

SSM förväntat sig fler studenter inom området eftersom kärnenergifrågor är så aktuella. Kärnavfallsområdet kommer att kräva ökad kompetens i framtiden.

Efter regeringsskiftet har ett nytt ”Klimat- och näringslivsdepartement” inrättats. Myndigheten har haft bra diskussioner med departementet, men regeringen har inte tagit något beslut om en nationell strategi ännu.

Regeringen har tillsatt en Forskningsfinansieringsutredning (Fofin). SSM jobbar för att finansieringsfrågorna ska kunna samordnas bättre. Viktigt med långsiktigheten. Medfinansiering till EU projekt är då en viktig del. Utredningen är ute på remiss fram till nästa höst.

Under 2023 planerar SSM att följa upp kompetensförsörjningen, men ser inga större förändringar för närvarande.

Vidare kommer myndigheten att undersöka hur EU- finansiering (HORIZON Europa- programmet) kan komma svensk forskning och i synnerhet kompetensförsörjningsområdet till ökad nytta. I det arbetet är VINNOVA en lämplig partner.

SSM utreder även nuläget för forskningens infrastruktur. Exempelvis när det gäller apparatur och instrument som flera aktörer kan använda i sin forskning.

Dessutom kommer myndigheten att kartlägga samhällsviktiga utbildningar inom strålsäkerhetsområdet.

När det gäller budgetpropositionen för 2023 så nämns att SSM får extra tillskott av medel för att stärka myndighetens kompetens och till arbetet med kompetensförsörjningsområdet. Enligt föredraganden är det inte försumbart vad regeringen nu tillför myndigheten i budgetpropositionen.

I övrigt nämns också att IAEA den 13-25 november kommer att granska det svenska ramverket för kärnsäkerhet och strålskydd. Myndigheten har tagit fram ett underlag inför den internationella IRRS- granskning (Integrated Regulatory Review Service). Granskning handlar om hur väl Sverige lever upp till internationella riktlinjer inom kärnsäkerhet och strålskydd. Granskningen görs var tionde år av personal från IAEA.

Avslutningsvis för styrelsen en dialog med SSM representanter när det gäller den tidigare regeringens förslag om nedläggning av expertorganet Kärnavfallsrådet den 31/12. Det framkommer att SSM för en diskussion med departementet om hur myndigheten skulle kunna ta över vissa uppgifter.

13. Avslutning

Ordföranden tackar de externa föredraganden och styrelsen för ett bra möte och förklarar sammanträdet avslutat.

Margareta Widén Berggren
ordförande

Ted Lindquist
Samordnare/Gen.sekr.